

ZEMĚ ZASLÍBENÁ

MMMMM

ARI ŠAVIT

Triumf a tragédie
Izraele

HOST

**ZEMĚ
ZASLÍBENÁ
MMMM
ARI
ŠANIT**

**ZEMĚ
ZASLÍBENÁ
MMMMM
ARI
ŠANIT**

BRNO 2016

Copyright © 2013 by Ari Shavit

This translation published by arrangement with Spiegel & Grau,
an imprint of Random House, a division of Random House LLC

Cover photograph © Azaria Alon, 1955

Translation © Radim Klekner, 2015

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2016

(elektronické vydání)

ISBN 978-80-7491-669-4 (Formát PDF)

ISBN 978-80-7491-670-0 (Formát ePub)

ISBN 978-80-7491-671-7 (Formát MobiPocket)

Mé lásce, Timně

Otazníky

Co si jen dokážu vzpomenout, vzpomenu si na strach. Existenční strach. Izrael, v němž jsem vyrostl — Izrael v polovině šedesátých let —, byl zemí kypící energií, plnou života a naděje. Vždy jsem však cítil, že za fasádami domů s pečlivě upravenými trávníky, v nichž v mém rodném městě žije horní střední třída, se skrývá temný oceán. A kteréhosi dne se ve mně vzedmula obava, že tenhle temný oceán vystoupí ze svých břehů a my všichni v něm utoneme. Jakási mytická tsunami náhle udeří a spláchne z povrchu zemského můj Izrael a ten se stane novou Atlantidou, ztracenou v hlubinách moře.

Jednoho červnového rána roku 1967, bylo mi tehdy devět let, jsem narazil na otce, jak se holí v koupelně. Zeptal jsem se ho, zda je pravda, že Arabové vyhrají. Dobudou náš Izrael? Naházejí nás opravdu všechny do moře? O několik dní později začala šestidenní válka.

V říjnu 1973 začaly kvílet sirény ohlašující blížící se katastrofu. V pozdním odpoledni onoho tichého Jom kipuru jsem ležel v posteli s chřipkou, když oblohu protnul stíhací letouny F-4. Prolétávaly nějakých sto padesát metrů nad střechou našeho domu a mířily k Suezskému průplavu, aby odrazily útok egyptských jednotek, které napadly Izrael. Řada z nich se tehdy z akce nevrátila zpět. Bylo mi šestnáct a zkameněl jsem hrůzou, když k nám dorazily zprávy o zhroucení našich obranných postavení v Sinajské poušti a na Golanských výšinách. Po deset hrůzostrašných dní se zdálo, že mé někdejší obavy se naplnily. Izrael byl v nebezpečí. Zdi „Třetího“ židovského chrámu se otřásaly.

V lednu 1991 vypukla válka v Perském zálivu. Na Tel Aviv dopadly rakety Scud, vystřelené Irákem. Obávali jsme se, že se můžeme stát cílem útoku, při němž budou použity chemické zbraně. Kam se jenom hnuli, nosili tehdy s sebou obyvatelé Izraele po několik týdnů plynové masky, připravené k okamžitému použití. Kdykoli přišlo hlášení, že na nás letí rakety, nasadili jsme si bleskurychle masky a schovali se do nějaké uzavřené místnosti. Ačkoliv se nakonec ukázalo, že tahle hrozba ve skutečnosti neexistuje, skrývalo se v tomhle bizarním rituálu něco děsivého. Naslouchal jsem zvuku poplašných sirén, zaznívajících z bezprostřední blízkosti, a hleděl do očí svých příbuzných, schovaných za skly plynových masek vyrobených v Německu. Zračila se v nich hrůza.

V březnu 2002 otrásla Izraelem vlna teroristických útoků, při nichž zahynuly stovky osob. Měli je na svědomí palestínští sebevražední útočníci, kteří se tehdy zaměřili na linkové autobusy, noční kluby a nákupní střediska. Když jsem jedné noci něco psal ve své jeruzalémské pracovně, zaslechl jsem mohutnou ránu. Uvědomil jsem si, že zřejmě vyšla z nedaleké restaurace. Uchopil jsem zápisník a vyběhl na ulici. Před barem seděli u stolků nad nedopitým pivem tři hezcí mladíci — všichni byli mrtví. Na rohu ulice ležela na dlažbě drobná dívka — také ona byla mrtvá. Ti, kdo měli štěstí a byli jen zraněni, naříkali a plakali. Když jsem sledoval všechnu tu hrůzu kolem sebe v zářících světlech podniku, jenž se stal terčem útoku, musel jsem si jako novinář okamžitě položit otázky: Co přijde teď? Jak dlouho ještě dokážeme vzdorovat tomuto šílenství? Přijde čas, kdy vitalita, již jsou Izraelci proslulí, ustoupí silám temnoty, které se nás snaží zničit?

Drtivé vítězství, jehož Izrael dosáhl ve válce z roku 1967, rozptýlilo obavy z další eskalace konfliktu. Hospodářské oživení v sedmdesátých a osmdesátých letech zacelilo hluboké rány z roku 1973 a mírotvorný proces v devadesátých letech zase pomohl překonat trauma roku 1991. Stejně tak dala ekonomická prosperita první dekády nového tisíciletí zapomenout na hrůzy roku 2002. Po všech těch letech nejistoty však mé obavy v žádném případě nepominuly. Ačkoliv hovořit o nich nebo je nahlas vyslovovat bylo tabu, zůstaly niternou součástí mé bytosti, kdekoli jsem se ocitl. Jako by izraelská města byla postavena na písku: zdálo se, že naše domovy nepředstavují sebemenší jistotu. I když můj národ sílil

a bohatl, cítil jsem, že je nesmírně zranitelný. Uvědomoval jsem si, jak velmi jsme vystaveni nebezpečí, jak se nás naše okolí ustavičně snaží zastrašit. Ano, žili jsme i nadále velmi intenzivně a náš život dosahoval svého naplnění a činil nás v mnoha ohledech šťastnými. Stát Izrael kladl důraz na bezpečnost svých obyvatel, což potvrzovaly také konkrétní ekonomické a vojenské úspěchy, kterých dosáhl. Elán provázející náš každodenní život byl udivující, přesto jej provázel permanentní strach, že ten kypící život jednoho dne zcepení, jako tomu kdysi bylo v Pompejích, a má milovaná vlast se zhroutí, když ohromná masa arabských armád a radikální islamisté překonají její obranné linie a vymažou ji z mapy světa.

Co si jen dokážu vzpomenout, vzpomenu si na zábory a okupaci. Pouhý týden poté, co jsem se otce zeptal, zda Arabové mají v úmyslu dobýt Izrael, obsadil židovský stát území na Západním břehu a v Pásmu Gazy, obývaná arabským obyvatelstvem. O měsíc později jsem se s rodiči a bratrem vydal na cestu po okupovaných městech Rámalláhu, Betlému a Hebronu. Kam jsme jenom přišli, všude jsme naráželi na zbytky vyhořelých jordánských džípů, nákladních aut a vojenských vozidel. Nad mnoha doma vlály bílé zástavy, symboly kapitulace. Některé ulice byly zatarasené vraky zčernalých, kdysi luxusních mercedesů se zmáčknutou kapotou, přejetou izraelskými tanky. V očích palestinských dětí, stejně starých i mladších, než jsem byl já, jsem viděl strach. Jejich rodiče byli zdrcení a poníženi. Během několika málo týdnů se z mocných, hrdých Arabů staly oběti a z Izraelců, žijících po léta v obavách, dobyvatelé. Židovský stát triumfoval a na každém kroku demonstroval svou pýchu a opilost moci.

Když jsem začal dospívat, vše nám připadalo tak snadné. Všeobecně se věřilo, že vojenská okupace arabských území je aktem dobročinnosti a že moderní Izrael přinese na palestinská území pokrok a prosperitu. Naši, dříve zaostalí sousedé nyní měli k dispozici elektřinu, tekoucí vodu a zdravotní péči, o čemž se jim ani nesnilo. Měli být proto skálopevně přesvědčení o tom, že se jim nikdy nevedlo tak dobře. Očekávalo se, že budou vděční za vše, co jsme jim poskytli. A když konečně přijde tolik kýžený mír, vrátíme jim na oplátku většinu okupovaných území.

Na určitý čas se zdálo být v zemi izraelitů vše v pořádku. Židé a Arabové se těšili ze vzájemného soužití a na každém kroku si užívali klidu a hojnosti.

Teprve když jsem nastoupil vojenskou službu, uvědomil jsem si, že něco není v pořádku. Půl roku poté, co jsem se stal součástí elitních výsadekových jednotek izraelských ozbrojených sil, jsem dostal umístěnku právě do oněch okupovaných měst, kterými jsem projížděl s rodiči o deset let dříve jako malý chlapec. Teď mě čekala špinavá práce: služby na kontrolních stanovištích, domovní prohlídky, zatýkání a násilné rozhánění demonstrací. Nejvíce mě však traumatizovalo, když jsem společně s dalšími izraelskými vojáky v noci vnikal do cizích domovů a odvlékal k výslechům arabské mladíky. K čemu je to dobré, ptal jsem se sám sebe. Proč bráním svou vlast tím, že tyranizuji civilisty zbavené občanských práv a svobody? Proč můj Izrael okupuje cizí zemi a utlačuje druhý národ?

A tak jsem se stal propagátorem míru na Blízkém východě. Nejdříve jako mladý aktivista a pak jako novinář jsem s faktem okupace palestinských území vášnivě bojoval. V osmdesátých letech jsem ostře vystupoval proti výstavbě židovských osad na Západním břehu a v Pásmu Gazy. O deset let později jsem podporoval vytvoření samostatného státu pod vedením Organizace pro osvobození Palestiny (OOP). V první dekádě jedenadvacátého století jsem souhlasil s jednostranným stažením Izraele z Pásmu Gazy. Takřka všechny kampaně proti okupaci palestinských území, jichž jsem se účastnil, však skončily neúspěchem. I téměř půl století poté, co má rodina poprvé cestovala po městech na Západním břehu, zůstává tato oblast pod izraelskou nadvládou. Navzdory vší zlovůli, představované tímto faktem, zůstává okupace palestinských území nedílnou součástí existence židovského státu. Stala se také nedílnou součástí mého života coby Izraelce. Jsem proti okupaci, nesu však za ni svůj díl odpovědnosti. Nemohu onen fakt popřít ani mu nijak uniknout: můj národ je národem, jenž okupuje cizí území.

Teprve před několika málo lety jsem si uvědomil, že existenční strach, který ve spojitosti s budoucností mého národa pocítuji, a morální pobouření vyvolané okupační politikou Izraele nejsou dvě oddělené

záležitosti. Na jedné straně je Izrael jediným státem hlásícím se k západní civilizaci, který okupuje něčí území. Na druhé straně je také jediným z těchto států, jehož existence je vážně ohrožena. Okupace i stav ohrožení činí podmínky, za nichž Izrael existuje, zcela ojedinělými. Okupace i stav ohrožení se staly pevnou součástí a pilíři naší existence.

Většina politických pozorovatelů tento zásadní rozpor popírá. Ti na levici se soustřeďují na samotný fakt okupace a ignorují stav ohrožení, v němž Izrael přetrvává. U těch na pravici je to zase naopak. Pravdou ale zůstává, že pokud obě tyto skutečnosti nezačleníme do svého nazírání světa, nejsme schopni náležitě pochopit Stát Izrael a izraelsko-palestinský konflikt. Každý myšlenkový proud, jenž seriózně nevyhodnotí a nepropojí tyto dva prvky, vykazuje zásadní vady a nedostatky. Náležitý vztah k realitě a morálce mají jen zastánci takového přístupu, který zohledňuje jak výše zmíněný stav ohrožení, tak i okupaci palestinských území. Jen na základě takového přístupu jsme schopni pojmut příběh Státu Izrael pravdivě.

Narodil jsem se v roce 1957 v univerzitním městě Rechovotu. Můj otec byl vědec, má matka umělkyně a část mých předků se řadí mezi zakladatele ideového směru označovaného jako sionismus. V osmnácti letech jsem, tak jako většina Izraelců, nastoupil do armády a pak sloužil coby příslušník výsadkových jednotek. Po skončení vojenské služby jsem studoval filozofii na jeruzalémské univerzitě, kde jsem se přidal k aktivistům bojujícím za mír na Blízkém východě a později i k hnutí za lidská práva. Od roku 1995 přispívám články do vůdčího liberálního listu publikovaného v Izraeli *Ha'arec*. Ačkoliv jsem se vždy zasazoval za mírové řešení konfliktu a podporoval myšlenku soužití dvou států, začal jsem si postupně uvědomovat chyby a předsudky provázející mírové hnutí. To, jakým způsobem jsem chápal okupaci palestinských území a permanentní stav ohrožení Izraele, mě poněkud odlišovalo od ostatních novinářů. Jako sloupkař jsem se snažil vypořádat jak s levicovými, tak i pravicovými dogmaty. Zjistil jsem, že na Blízkém východě neexistují na určité otázky žádné jednoduché odpovědi ani rychlé řešení izraelsko-palestinského konfliktu. A pochopil jsem, že podmínky existence Státu Izrael jsou mimořádně složité a svým způsobem snad i tragické.

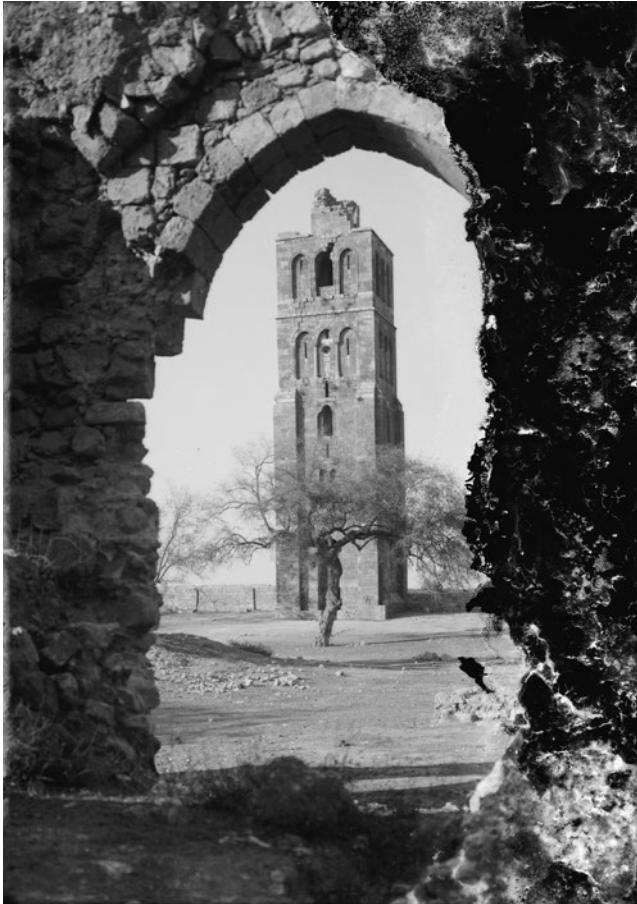
V první dekádě jedenadvacátého století se lidem v Izraeli vedlo dobře. Teroristické útoky polevily, nejmodernější technologie vzkvétaly, naše každodenní existence pulzovala životem. Izrael se ukázal být ekonomickým tygrem, továrnou tvůrčích sil a životní vitality. Záře výjimečného úspěchu však nemohla zakrýt všudypřítomnou úzkost, v níž Izraelci žili. Lidé si začali nahlas klást stejné otázky, jaké jsem si po celý život kladl já. Už vůbec nešlo o střet levicové a pravicové politiky. Mnozí Izraelci začínali mít problém s podobou nového státu, který se utvářel před jejich očima, a ptali se, zda jsou stále jeho součástí. Ztratili víru v jeho schopnost překonat vše zlé. Někteří si opatřili cizí občanství, jiní poslali své potomky na studia do zahraničí. Společenské elity náhle viděly, že vedle volby představované Státem Izrael mají ještě další alternativu. A ačkoliv většina Izraelců svou vlast i nadále miluje a ctí všechna požehnání, kterých se jim dostává, mnozí ztratili neotřesitelnou víru v její budoucnost.

Se zahájením druhé dekády nového tisíciletí zastínilo divokou touhu Izraelců užívat si života pět skutečností: fakt, že izraelsko-palestinský konflikt nemusí v dohledné době skončit, obavy, že strategická nadvláda Izraele nad jeho sousedy doznává změny, strach z toho, že samotná legitimita židovského státu je zpochybněna, nepříjemný pocit, že do hloubky transformovaná izraelská společnost je rozdělená a polarizovaná a její liberální a demokratické základy se hroutí, a vědomí, že nefunkční vlády v Jeruzalémě se nejsou schopny seriózně vypořádat se základními výzvami, jako je okupace palestinských území a dezintegrace společnosti. Každá z oně pětice skutečností v sobě zahrnuje skrytou hrozbu a jejich kombinace výše popsany stav permanentního ohrožení ještě drammatizuje. Pokud nelze mír uzavřít, jak můžeme přestát konflikt trvající několik generací, když strategická nadvláda Izraele je ohrožená, legitimita naší existence se vytrácí, demokratická identita se třští a naše vnitřní rozpory nás rozeštvávají? Zatímco izraelská společnost je i nadále inovativní, dynamická a atraktivní pro investory, nad její budoucností se vznášejí otazníky. Nad zemí visí mrak strachu jako oblak stoupající ze sopky hrozící výbuchem.

Proto jsem se vydal na tuhle pouť. Pětašedesát let po svém založení si Izrael opět klade základní otázky spojené se svou existencí. Sto šestnáct let po svém vzniku je sionismus znovu konfrontován se zásadními

rozpory charakterizujícími tento ideový proud. Výzvy, jež před námi stojí, dalece přesahují problém okupace palestinských území a ještě více i samotnou otázku trvalého míru na Blízkém východě. Coby Izraelci čelíme třem otázkám: Proč právě Izrael? Co je vlastně Izrael? A bude vůbec Izrael?

Izraelský problém nemůže být vyřešen na základě polemik. Jelikož je nesmírně komplexní, neslyší na argumenty a protiargumenty. Jediný způsob, jak se s ním vypořádat, je vyprávět příběh Izraele. A o to jsem se také pokusil v této knize. Stylem typickým pro mne samotného a skrze prizma mého nazírání světa jsem se pokusil uchopit naši existenci jako celek, tak jak ji sám chápu. Tato kniha je osobní odyseou jednoho Izraelce, který je zmaten historickým dramatem, jež pohltilo moji vlast. Je to pouť v čase a prostoru, na niž se vydal Žid narozený v Izraeli, jenž se snaží zkoumat širší souvislosti týkající se životního příběhu jeho vlasti. Na základě historie mé rodiny, mého curricula vitae a zásadních rozhovorů s řadou osob se pokusím s příběhem Izraele i oněmi třemi základními otázkami vypořádat. Co se stalo s mou vlastí za poslední jedno století, že jsme se ocitli tam, kde jsme? Čeho jsme dosáhli, co jsme udělali špatně a kam směřujeme? Je existenciální úzkost, kterou pociťuji, oprávněná? Je židovský stát opravdu v nebezpečí? Upadli jsme my Izraelci do tenat bezvýhodné tragédie, nebo se můžeme ještě pokusit o vlastní znovuzrození, zachránit sami sebe, stejně jako zemi, kterou tolik milujeme?

Na první pohled, 1897

V noci na 15. dubna 1897 pluje malý elegantní parník po moři z egyptského Port Saidu do Jaffy. Na palubě je třicet cestujících, jedenadvacet z nich představují členové sionistického hnutí, kteří cestují z Londýna přes Paříž, Marseille a Alexandrii. Vede je Jeho Ctihodnost Herbert Bentvič, můj pradědeček.

Bentvič je poněkud netradičním sionistou. Na konci devatenáctého století žila většina příslušníků jeho národa ve východní Evropě, Bentvič však má britské občanství. Židé byli tehdy vesměs chudí, on je gentleman a disponuje značnými finančními prostředky. Většina Židů je sekulárních, on je věřící. Pro podstatnou část jeho soukmenovců je v té době židovství jedinou možnou volbou, můj pradědeček si však židovství zvolil dobrovolně. Počátkem devadesátých let 19. století dospěl k názoru, že Židé musí znovu přesídlit do země svých předků, Judeje.

Poutí, které se účastní, je také neobvyklá. Je první, jež je organizována britskými Židy z řad vyšší střední třídy, směřující do jejich prapůvodní vlasti. Proto také zakladatel moderního sionismu Theodor Herzl vkládá takové naděje do oněch jedenadvaceti poutníků. Očekává, že Bentvič a jeho doprovod sepiší o zemi izraelitů podrobnou zprávu. Herzl se zajímá zejména o současnou populaci Palestiny a možnosti osídlení tamního území. Předpokládá, že zpráva z cesty by mohla být předložena koncem léta na prvním sionistickém kongresu, jenž se má konat v Basileji. Můj pradědeček však takové ambice nemá. Sionismus v jeho pojetí je v zásadě romantický a Herzla rozhodně v leccěms předešel. I Bentviče ovšem nadchl anglický překlad jeho prorockého

manifestu *Der Judenstaat* neboli Židovský stát. Osobně také Herzl pozval do prestižního londýnského klubu, jehož je členem, a charisma vizionářského vůdce jej uchvátilo. Podobně jako Herzl je přesvědčen o tom, že by se Židé měli vrátit do Palestiny. Když si parník s plochým dnem, jménem *Oxus*, razí cestu temnými vodami Středozemního moře, Bentvič je plný iluzí. Můj pradědeček nechce dobýt území a ustavit na něm židovský stát, chce být blízko Bohu.

Zůstanu chvíli na palubě parníku. Chtěl bych pochopit, proč Bentvič podniká cestu přes moře. Kdo je vlastně můj předek a proč se na tuhle pouť vydal?

Na začátku 20. století žije ve světě něco přes jedenáct milionů Židů. Přibližně sedm milionů z nich obývá střední a západní Evropu, půldruhého milionu jich nalezneme v Severní Americe. Židovská populace v Asii a severní Africe a na Blízkém východě čítá necelý milion osob.

Rovnoprávní s většinovou populací jsou Židé pouze v Severní Americe a západní Evropě. V Rusku je místní populace pronásleduje. V Polsku jsou přinejmenším diskriminováni. V islámských zemích jsou „chráněným národem“, představují občany druhé kategorie. Avšak i ve Spojených státech, Francii a Velké Británii existuje rovnoprávnost Židů jen na papíře. Na vzestupu je zde totiž antisemitismus. V roce 1897 se křesťanství s druhým náboženstvím nesmířilo. Pro mnohé lidi je obtížné dívat se na Židy jako na svobodné, hrdé, rovnoprávné bytosti.

Ve východní Evropě je utrpení Židů velmi aktuální problém. Nově zrozený antisemitismus ve svém ryze etnickém pojetí vytlačil antisemitismus starý, jehož základem byla různost náboženství. Města a městečka v Rusku, Bělorusku, Moldávii, Rumunsku a Polsku zachvátila vlna pogromů. Mnozí obyvatelé židovských městeček si uvědomují, že jejich štetl nemá budoucnost. Stovky tisíc Židů proto vyrazily za oceán a přistály na Ellis Islandu, který je první zastávkou přistěhovalců na půdě Spojených států. Židovská diaspora opět prožívá kataklyzma masové emigrace.

Ještě hůře než minulost však má vyhlížet budoucnost. V příštích padesáti letech bude celá jedna třetina Židů vyvražděna. Vyhlazeny budou dvě třetiny evropských Židů. Největší katastrofa, jaká kdy stihla

světové židovstvo, už je takřka za dveřmi. Když se *Oxus* blíží k břehům Sváté země, je proto potřeba dát Palestinu Židům zcela zřejmá. Pokud se tu nebudou moci usídlit, nečeká je nic dobrého. Pobřeží na obzoru pro ně představuje jedinou myslitelnou spásu.

Nezbytné je hovořit ještě o jiné potřebě. V předchozím tisíciletí bylo přežití Židů jako národa zaručeno dvěma fenomény. Tím prvním je Bůh, tím druhým ghetto. Za to, že si Židé mohli zachovat vlastní identitu a civilizaci, vděčí svému příklonu k Bohu a izolaci od okolního nežidovského světa. Židovské království je věcí dávné minulosti, Židé nemají ani píď vlastního území. Jako národ je udržela pohromadě jejich víra, náboženské rituály spojené s jejím vyznáváním a síla tradice obsažená v židovském učení a spisech, stejně jako pomyslná zeď, kterou kolem nich vybuodovala nežidovská populace s cílem je izolovat. V průběhu devatenáctého století však Bůh kamsi zmizel a zdi ghetta se zhroutily. Sekularizace a emancipace — jakkoli omezené — nahlodaly mantru přežití židovského národa. Nezbylo nic, co by Židům umožňovalo přežít uprostřed většinové populace. I kdyby je nemasakrovali carští kozáci a nepronásledovali francouzští antisemité, hrozilo by jim smrtelné kolektivní nebezpečí. Schopnost uchovat neortodoxní židovskou civilizaci v rámci diaspory je tak silně zpochybněna.

Je proto zapotřebí uskutečnit revoluci. Pokud si mají Židé zajistit budoucnost, čeká je zásadní změna. Z komunity přežívající v rámci diaspory má vzejít suverénní národ. V tomto smyslu byl sionismus, zrozený v roce 1897, naprosto geniálním strategickým tahem. Jeho zakladatelé, v čele s dr. Herzlem, byli proroky i hrdiny. Devatenácté století se z toho důvodu stalo zlatou érou západoevropského židovství. Herzl a jeho spolupracovníci si dobře uvědomovali, co Židy čeká. Nemohli sice vědět, že 20. století s sebou přinese hrůzy Osvětami a Treblinky, v devadesátých letech století předešlého však svými činy do jisté míry předznamenali to, co přišlo o padesát let později. Bylo jim zřejmé, že židovský národ čelí velkému nebezpečí: hrozbě vyhubení. A uvědomovali si také, že toto nebezpečí vyžaduje radikální řešení. Totální proměnu židovského národa, proměnu, k níž může dojít pouze na území Palestiny, jejich staré vlasti.

Pro Herberta Bentviče nebyl daný problém tak jasný a zřejmý, jako tomu bylo v případě Theodora Herzla. Nevěděl, že nadcházející století bude tím vůbec nejdramatičtějším v historii židovského národa. Intuice mu však napovídala, že nastal čas pro radikální činy. Uvědomoval si, že utrpení, jemuž jsou vystaveni východoevropští Židé, nelze dále snášet a že na západě kontinentu čeká jeho lid asimilace. Ve východní Evropě mu hrozilo smrtelné nebezpečí, na Západě jej čekaly nemalé potíže. Můj pradědeček velmi dobře rozuměl tomu, že Židé zoufale potřebují nové místo k žití, nový začátek, nový způsob existence. Pokud mají přežít, potřebují Svatou zemi.

Bentvič se narodil v roce 1856 v londýnské čtvrti Whitechapel. Jeho otec byl židovský emigrant z Ruska, který se živil jako obchodní cestující a v Birminghamu a Cambridgi prodával po domech šperky. Pro svého milovaného syna však požadoval více, a Herberta proto poslal na pečlivě vybrané školy, jeho syn se mu odvděčil tím, že se dobře učil. Jelikož si byl vědom toho, jaké naděje do něj rodiče vkládají, disciplinovaný mladík na sobě tvrdě pracoval, aby se prosadil. Ve třicátých letech byl již úspěšným právníkem v severolondýnském St. John's Woodu.

Než odcestoval do Palestiny, představoval můj pradědeček vůdčí osobnost židovské komunity v Anglii. Byl odborníkem na autorské právo. Co se týče společenského života, patřil mezi zakladatele prominentního Makabejského klubu, kde se pořádaly bankety spojené s debatami o význačných politických otázkách. Byl také otcem a manželem, měl překrásnou ženu s uměleckými sklony, vychovávající v přísně vedené domácnosti na Avenue Road devět dětí. Další dvě děti se narodily v příštích letech.

Herbert Bentvič je typický selfmademan. Jako většina mužů, kteří se vypracovali z ničeho, je poněkud zkostnatělý a pedantický. Mezi jeho dominantní rysy patří arogance, odhodlanost činit nemožné, velká sebedůvěra, zvyk spoléhat se sám na sebe a sklon k nonkonformismu. Přesto má romantickou povahu a slabost pro mystiku. Je typickým člověkem viktoriánské doby. Cítí se být velkým dlužníkem britského impéria, jež otevřelo své brány někdejšímu emigrantskému synkovi. Když mu byly dva roky, členem Dolní sněmovny se stal vůbec první

Žid v dějinách britské koruny. Když mu bylo patnáct, mohl na Oxfordu studovat první příslušník Bohem vyvoleného národa. A jako jedenadvacetiletý mladík zažil, jak se první Žid stal členem Sněmovny lordů. Pro Bentviče představují tyto milníky svět zázraků. Zrovnoprávnění jeho lidu pro něj není jen pozdním naplněním přirozeného práva židovského národa, nýbrž aktem boží milosti, uskutečněným Velkou Británií královny Viktorie.

Svým vzhledem připomíná Bentvič prince z Walesu. Charakterizuje ho upřený pohled modrých očí, pěstěný plnovous a kupředu vysunutá čelist. Jeho způsoby jsou způsoby šlechtice. Ačkoliv pocházel ze skromných poměrů, Herbert Bentvič přijal za své hodnoty a zvyky impéria vládnoucího nad moři a oceány. Jako pravý gentleman miluje cestování, poezii a divadlo. Zná Shakespearova díla a Lake District je mu důvěrně znám. Ke svému židovství se však hrdě hlásí. Se svou ženou Susan vybudoval domov plný židovské i britské harmonie, v níž se dbá na ranní modlitby a hudbu, čte se Tennyson i Maimonides, zachovávají se rituály šábesu a potomstvu se dostane vzdělání na Oxfordu a v Cambridgi. Bentvič je přesvědčen o tom, že podobně jako má na tomto světě své poslání britské impérium, má ho i židovský národ. Cítí, že je povinností západoevropských Židů, kteří dosáhli zrovnoprávnění se zbytkem populace, postarat se o pronásledované soukmenovce na východě Evropy. Můj pradědeček si je naprosto jist tím, že podobně jako britské impérium zachránilo jeho, zachrání i on své židovské bratry. Jeho loajalita vůči britské koruně a loajalita vůči židovství jsou navzájem pevně svázané a nutí ho obrátit zrak k Palestině. Přiměly ho, aby se postavil do čela této jedinečné delegace anglických Židů, putující k břehům Svaté země.

Pokud bych Herberta Bentviče někdy potkal, nejspíš by mi nebyl příliš sympatický. Pokud bych byl jeho synem, jsem si jist, že bych se proti němu a jeho způsobům dříve či později vzbouřil. Roajalistický, religiózní, patriarchální a imperiální svět, který mu byl vlastní, je na hony vzdálen od mého světa. Když se jím ale zabývám na dálku, s více než staletým odstupem, nemohu popřít, že mezi námi dvěma nacházím jisté podobnosti. Jsem překvapen, v kolika věcech se se svým pradědečkem ztotožňuji.